

Національна академія медичних наук України
Державна установа "Інститут фармакології та токсикології
Національної академії медичних наук України"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

ДУ "Інститут фармакології та
токсикології НАМН України",

д-р біол. наук

О. Є. Ядловський

р.

Схвалено

рішенням вченої ради

ДУ "ІФТ НАМН України"

протокол № 5

16 грудня. 2023 р.

**Положення про інтелектуальну власність учасників освітнього процесу в
Державній установі "Інститут фармакології та токсикології
Національної академії медичних наук України"**

Київ 2024

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ.

1.1. Положення про інтелектуальну власність (ІВ) учасників освітнього процесу Державної установи "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" (надалі – Положення) розроблено з метою реалізації сприятливої системи захисту інтелектуальної власності науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та, за необхідності, студентів вищих навчальних закладів, що проходять виробничу практику на базі Державної установи "Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України" (надалі - ІФТ).

1.2. В основі цього положення є Статут ІФТ, який регламентує організацію наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності та захищає права автора (авторів) на інтелектуальну власність.

1.3. Документ розроблено на основі положень Конституції України, Цивільного кодексу України № 435-IV від 16.01.2003 та Господарського кодексу України № 436-IV від 16.01.2003, з урахуванням:

- Закону України «Про вищу освіту» № 1556 – VII від 01.07.2014р.;
- Закону України «Про авторське право і суміжні права» № 2811-IX від 01.12.2022 р.;
- Закону України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI від 13.01.2011 р.;
- Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» № 3687-XII від 15.12.1993 р.,
- а також прийнятих на їх основі підзаконних нормативно-правових актів, пов'язаних зі сферою охорони авторського права і суміжних прав, які регламентують реалізацію цих прав у діяльності учасників освітнього процесу ІФТ.

1.4. Правові засади інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу ІФТ закріплені в Конституції України: ст. 41 «Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.» та ст. 54 «Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної,

творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом.»

2. КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ ПОЛОЖЕННЯ

Автор (творець чи винахідник) – це фізична особа (людина), яка в результаті своєї інтелектуальної, творчої діяльності створила інтелектуальний продукт і внаслідок цього має на нього суб'єктивні права інтелектуальної власності.

Запрошений викладач – особа, яка взаємодіє з ІФТ, але не є його працівником. До запрошених викладачів належать запрошені науковці, особи, які працюють в ІФТ на громадських засадах або на основні різних форм договорів, і почесні наукові співробітники.

Захист інтелектуальної власності – комплекс активних дій, що полягає у застосуванні державними органами та організаціями правових норм та засобів з метою припинення порушення прав інтелектуальної власності, відновлення порушених прав, компенсації та відшкодування заподіяної матеріальної та (або) моральної шкоди.

Інтелектуальна власність – це винаходи, технології, розробки, вдосконалення, матеріали, хімічні сполуки, способи і всі інші результати наукових досліджень та матеріальні об'єкти, пов'язані з проведенням наукових досліджень, включаючи програмне забезпечення та інші твори, що охороняються авторським правом.

Майнові права інтелектуальної власності – право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, інші майнові права інтелектуальної власності, визначені законом.

Об'єкти права інтелектуальної власності:

- літературні письмові твори публіцистичного, наукового, технічного характеру (дисертаційні дослідження, автореферати, монографії, підручники, посібники, лекції, статті, тези, методичні розробки, нововведення, доповіді, тести тощо);

- виступи, лекції, промови;
- комп'ютерні програми;

- ілюстрації, карти, ескізи і пластичні твори, що розроблюються авторами для використання в науковому або освітньо-науковому процесі;
- бази даних, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- аудіовізуальні твори;
- інші твори;
- винаходи;
- корисні моделі;
- промислові зразки;
- знаки для товарів та послуг, торговельні марки.

Особисті немайнові авторські права – право на визнання людини творцем (автором, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності, право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності та інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, які належать творцеві та встановлені законодавством України.

Охорона інтелектуальної власності – комплекс пасивних дій, який полягає у встановленні правових норм, інститутів та засобів для запобігання порушення суб'єктивних прав інтелектуальної власності.

Право інтелектуальної власності – система правових норм, які регулюють суспільні відносини у сфері створення, використання, охорони та захисту результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

Твір – оригінальне інтелектуальне творіння автора (співавторів), яке отримано в результаті наукової або навчально-методичної діяльності конкретної особи (або у співавторстві), представлене на паперових носіях, у електронному вигляді, в мережі Інтернет або виражене в іншій об'єктивній формі (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, автореферат і рукопис дисертації, реферат, есе, контрольна робота тощо).

3. СФЕРА ДІЇ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Дія цього Положення поширюється на всю інтелектуальну власність, що була створена штатом викладачів та аспірантами ІФТ,

залученими до освітньо-наукового процесу при підготовці та реалізації освітнього процесу не раніше введення Положення в дію.

3.2. Дія цього Положення поширюється на всіх учасників освітньо-наукового процесу, які вступили в правовідносини з ІФТ, та пов'язані з ним юридичними зобов'язаннями. Такі правовідносини можуть виникати на підставі норми закону, колективного або індивідуального договору.

3.3. Це Положення не застосовується в тих випадках, коли автор до настання дати набрання чинності цього Положення уклав з ІФТ угоду про зворотне, або коли ІФТ раніше уклав договір із третьою особою, яким регулюються права та обов'язки, встановлені цим Положенням.

4. ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАТУСУ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Особисті немайнові авторські права на твір, створений при підготовці та реалізації освітньо-наукового процесу в ІФТ належать учаснику освітньо-наукового процесу, творчою працею якого створено такий твір.

4.2. Майнові права на твір переходять до ІФТ з моменту створення твору у повному складі, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на твір, укладеним між учасником освітньо-наукового процесу (автором) і роботодавцем.

4.3. Особа, яка має повноваження на наймання працівників від імені ІФТ, зобов'язана вживати заходів до того, щоб трудовий договір або інший договір, на підставі якого встановлюються трудові відносини між ІФТ та учасниками освітньо-наукового процесу, містив положення, в силу якого дія цього Положення поширюється на них.

4.4. Перед тим, як розпочинати будь-яку освітньо-наукову діяльність, студенти (стажери), що проходять практику в ІФТ, зобов'язані укласти угоду, на підставі якої норми цього Положення набувають для них зобов'язального характеру, тобто вони мають дотримуватися норм Положення.

4.5. Аспіранти, які проходять реєстрацію для участі в освітньо-наукових та науково-дослідних програмах для докторантів, зобов'язані укласти угоду, на підставі якої після реєстрації норми цього Положення набувають для них зобов'язального характеру.

4.6. Особа, уповноважена укладати договір від імені ІФТ, зобов'язана вживати заходів до того, щоб учасники освітньо-наукового процесу, які не

перебувають у трудових відносинах з ІФТ, а також запрошені викладачі, до початку освітньо-наукової діяльності в ІФТ в обов'язковому порядку підписували угоду, на підставі якої, норми цього Положення набувають для них обов'язковий характер, а також договір передачі права власності на об'єкти ІВ, тобто можуть використовувати ІВ, яку вони створюють в ході здійснення своєї діяльності в рамках їх взаємодії з ІФТ.

4.7. Незважаючи на Пункт 4.6, з метою дотримання зобов'язань, які раніше були взяті на себе запрошеними викладачами, може виникнути необхідність в укладенні спеціальних угод. Така спеціальна угода, щодо якої надійшов запит, підлягає оцінці, при цьому рішення приймаються в індивідуальному порядку особою або комітетом, призначеним ІФТ.

4.8. Необхідність укладення спеціальних угод може виникнути у зв'язку з науково-дослідною діяльністю учасника освітньо-наукового процесу, який перебуває у трудових відносинах з ІФТ, але при цьому працює як запрошений викладач в іншій установі. У таких випадках третя особа може зобов'язати учасника освітньо-наукового процесу підписати документ, який може стосуватися належних ІФТ прав ІВ. Щоб уникнути будь-яких подальших суперечок учаснику освітньо-наукового процесу забороняється підписувати такі документи без письмового схвалення особи або комітету, призначеного ІФТ. У такому схваленні не може бути відмовлено, якщо ніякі з числа належних ІФТ прав ІВ не будуть зачіпатися. Якщо такий документ зачіпає належні ІФТ права ІВ, ІФТ зобов'язаний провести переговори з метою укладення договору з третьою особою в порядку, встановленому Розділом 5.

4.9. Права і обов'язки, передбачені цим Положенням, зберігають юридичну силу після припинення навчальної або трудової діяльності в ІФТ.

5. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ

5.1. Працівники ІФТ

5.1.1. Володільцем усіх прав на інтелектуальну власність, яка була винайдена, розроблена або створена працівником ІФТ, що є учасником освітньо-наукового процесу, в ході виконання ним обов'язків викладача, як правило, автоматично стає ІФТ.

5.1.2. Інтелектуальна власність, як вона визначається в Пункті 5.1.1, створена в ході освітньо-наукової діяльності на підставі договору про спонсорську підтримку чи іншого договору з третьою особою або на

виконання таких договорів, належить ІФТ, при цьому право власності визначається відповідно до умов відповідних договорів.

5.1.3. Дія Розділу 5.1 поширюється на аспірантів та студентів, що є працівниками ІФТ.

5.2. Працівники, які займаються освітньо-науковою діяльністю в інших установах

5.2.1. Права щодо інтелектуальної власності, яка створюється учасником освітньо-наукового процесу ІФТ в якості запрошеного викладача іншого освітнього закладу, регулюються договором між ІФТ та іншим освітнім закладом (відповідно до Пункту 4.6). Якщо належні ІФТ права ІВ не зачіпаються, ІВ, створена в ході роботи запрошеного учасника освітньо-наукового процесу, належить іншому освітньому закладу, якщо інше не передбачено договором.

5.3. Особи, які не є працівниками

5.3.1. Запрошені учасники освітньо-наукового процесу зобов'язані передавати ІФТ інтелектуальну власність, створювану ними в ході своєї діяльності в рамках взаємодії з ІФТ. Для реалізації цього Положення на таких осіб буде поширюватися режим, встановлений для працівників ІФТ.

5.4. Студенти

5.4.1. Студенти, які не перебувають у трудових відносинах з ІФТ, є володільцями всієї інтелектуальної власності та володільцями прав ІВ, які вони створюють у межах своєї звичайної навчальної діяльності поза межами ІФТ. Однак застосовуються винятки.

5.4.1.1. Якщо студент, що проходить практику в ІФТ, створює інтелектуальну власність за рахунок істотного використання ресурсів ІФТ у зв'язку зі здійснюваною ним науково-дослідною діяльністю, буде вважатися, що він дав згоду на передачу ІФТ прав ІВ на таку інтелектуальну власність в якості плати за використання ресурсів ІФТ.

5.4.1.2. ІФТ зобов'язаний повідомляти про своє право власності на всю інтелектуальну власність, створювану в рамках проведеної аспірантами (докторантами) науково-дослідної діяльності.

5.4.2. Студентам надається можливість відступити Права ІВ Інституту, після чого за ними закріплюються права в обсязі, рівному обсягу прав будь-якого працівника-Винахідника, як то передбачено цим Положенням. У таких

випадках студентам слід дотримуватися процедур, викладених у цьому Положенні.

5.5. Всі права на твори, що охороняються авторським правом та створені в ході підготовки та реалізації освітньо-наукової програми ІФТ, належать авторам таких незалежно від використання ресурсів ІФТ. Винятки становлять твори, що охороняються авторським правом, які створюються за спеціальним дорученням ІФТ або в ході виконання договору за спонсорської підтримки або іншого договору з третьою особою, при цьому враховуються положення відповідних договорів.

6. ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

6.1. Учасники освітнього процесу ІФТ мають право на захист немайнового авторського права, що передбачає вільне одержання, використання, поширення, зберігання та захист інформації, необхідної для реалізації наукових, науково-дослідних та педагогічних інтересів, ідей, переконань, відповідно до діючого законодавства.

6.2. Учасники освітнього процесу ІФТ мають право вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення належним чином імені автора в оригіналі і копіях твору і за будь-якого використання твору, якщо це практично можливо, або забороняти під час будь-якого використання твору згадування свого імені, якщо автор твору бажає залишитися анонімом.

6.3. Автор (автори), що є учасником освітнього процесу ІФТ, має право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншій зміні твору чи будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі, репутації автора, а також супроводженню твору без його згоди ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо.

6.4. Авторське право на наукову роботу, створену у співавторстві, належить співавторам спільно, незалежно від того, чи становить робота одне нерозривне ціле чи складається із частин, кожна з яких може мати самостійне значення. Частина роботи, створена у співавторстві, визнається такою, що має самостійне значення, якщо вона може бути використана незалежно від інших частин цього твору.

6.5. Особисті немайнові права належать лише автору та не можуть бути передані (відчужені) іншим особам і не переходять у спадщину.

6.6. Авторське право діє протягом всього життя усього життя автора і 70 років після його смерті.

7. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ТА КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ

7.1. Основна частка тимчасових і інтелектуальних ресурсів учасник освітньо-наукового процесу як працівника ІФТ повинна витратитися на реалізацію освітніх, науково-дослідних і академічних програм ІФТ.

7.2. Кожен учасник освітньо-наукового процесу відповідає за неприпустимість протиріч між договорами, що укладаються ним з третіми особами, і його зобов'язаннями перед ІФТ або цим Положенням. Дане положення застосовується, зокрема, до договорів надання освітніх, консультаційних та інших науково-дослідних послуг, що укладаються з третіми особами. Кожному учаснику освітньо-наукового процесу слід доводити характер і обсяг своїх зобов'язань перед ІФТ до відома осіб, з якими можуть бути укладені такі договори, і слід дбати про те, щоб таким особам була надана копія цього Положення.

7.3. Учасники освітньо-наукового процесу зобов'язані дотримуватися конфіденційності комерційної таємниці ІФТ. У контексті цього Положення, серед іншого, кожен факт, інформація, рішення або дані, які стосуються розробки та реалізації освітньо-наукового процесу, що проводиться в ІФТ, і оприлюднення, придбання або комерційне використання яких неуповноваженими особами могло б завдати шкоди законним фінансовим, економічним або ринковим інтересам ІФТ або поставити такі під загрозу, визнаються комерційною таємницею. У рамках інформаційного обміну з третіми особами учасник освітньо-наукового процесу зобов'язані виявляти належну увагу для дотримання положень про охорону конфіденційності.

7.4. При виникненні будь-яких сумнівів щодо конфлікту інтересів або дотримання конфіденційності учасникам освітньо-наукового процесу рекомендується проконсультуватися з особою, відповідальною за контроль за додержанням вимог законодавства щодо інтелектуальної власності в ІФТ.

7.5. Учасники освітньо-наукового процесу зобов'язані негайно повідомляти про всі потенційні та фактичні конфлікти інтересів особі, відповідальній за контроль за додержанням вимог законодавства щодо

інтелектуальної власності в ІФТ, для розроблення рішення, прийнятого для кожної сторони конфлікту.

8. ПОРУШЕННЯ НОРМ ЦЬОГО ПОЛОЖЕННЯ

8.1. У разі порушення норм цього Положення застосовується прийнятий в ІФТ порядок дій, що відповідає застосовним нормам закону.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення набирає чинності з дня його введення його в дію наказом директора ІФТ.

Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи ІФТ в межах своїх повноважень, встановлених у посадових інструкціях. Незнання або нерозуміння норм Положення не є виправданням порушень його вимог.

Зміни та доповнення до Положення обговорюються та ухвалюються Вченою радою ІФТ.